

Vet du, hur du
blota skall?

PROV!

Mimers Källas Förlag 2019

ISBN: 978-91-978829-7-2

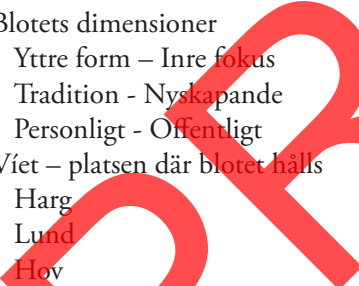
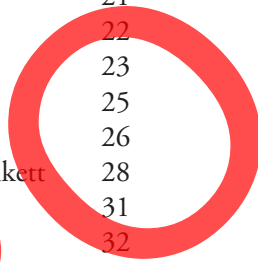
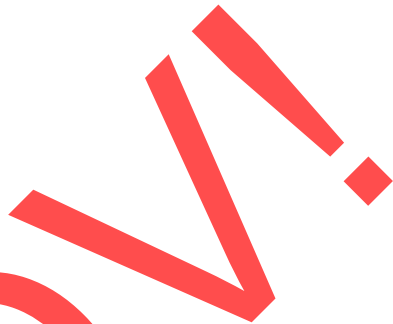
Omslagsbild: Bruse Persson

Baksidesbild: Ann Lindholm-Svensson

Tryck: E-print, Stockholm

INNEHÅLL

Vad är ett blot?	9
Blotet förr	12
Blotet idag	16
Reda	17
Bedja/bjuda.	18
Blota	18
Sända	21
Soa/sluta	22
Hålla gille	23
Godar och gydjor	25
Blotets funktionärer	26
Att delta i ett blot – vett och etikett	28
Blotets dimensioner	31
Yttre form – Inre fokus	32
Tradition - Nyskapande	35
Personligt - Offentligt	38
Viet – platsen där blotet hålls	41
Harg	42
Lund	44
Höv	47
Andra heliga platser	48
Hitta en blotplats	50
Använda blotplatsen	51
Utrustas blotplatsen	52
Bygg en blotplats	53
Avslutande ord	55
Appendix	56
Blotordning	56
Exempel på blot till Tor	58
Exempel på blot till Idun	60

INLEDNING

Redan 1996 talades det om att samfundet skulle ge ut en bok om blot. Den sades då nästan vara färdig för publicering men det slutade med att projektet av olika skäl rann ut i sanden. Många har efter det fortsatt efterfråga en blotbok.

2007 bildades samfundets godering, en grupp bestående av samfundets godar (hedniska präster) och gydjor (hedniska prästinnor). Goderingen beslutade sig rätt snart för att återuppta idén att skriva en blotbok, men även denna gång visade det sig gå trögt. Trögheten berodde nog främst på att samfundet är en ideell förening och att skriva en bok är en krävande process. Tiden och energin räckte helt enkelt inte till.

Kanske var det också av betydelse att blotet till sin natur är en i grunden icke-skriftlig praktik. Hur man blotar lärs helst ut genom aktivt deltagande i blot. Därför kan det ha funnits ett visst motstånd till att försöka fästa ett blot i bokstäver. Samtidigt vet vi att många samfundsmedlemmar önskar stöd i sitt blotande.

På många håll finns det inte fungerade lokalorganisationer eller blotlag som blotar aktivt, och då kan det

vara svårt att som enskild hedning hitta vägledning och inspiration för hur man genomför ett blot.

Efter ett antal misslyckade ansatser att skriva en blotbok beslutade goderingen att istället skriva en serie kortare blothäften. Det skulle öka chanserna att någonting faktiskt publicerades inom rimlig tid.

Denna skrift är det första av dessa planerade blothäften. Det berättar om grunderna i blotandet. Det är vår förhoppning och vilja att häftet kommer följas av fler. De kommer då berätta om årstidernas olika blot, om livsstegsriter och om seden i vardagen. Även häften kring olika gudar är på gång.

Vi i goderingen hoppas att detta blothäfte skall kunna ge läsaren en bra grund – både teoretiskt och praktiskt – för hur ett blot kan gå till. Att det skall fungera som inspiration, vägledning och stöd.

Merparten av kapitlen är skrivna av mig, men flera av dem bygger på och är inspirerade av tidigare texter och artiklar eller samtal inom goderingen. Särskilt vill jag nämna Gunnar Creutz som skrev ett viktigt första utkast om blotplatser. Även

texter av Erik Otterberg och Martin Domeij har varit viktiga.

Inbäddat i de mer teoretiska texterna finns mer personligt skrivna ögonblicksbilder från olika blot. Dessa har skrivits av medlemmar i goderingen – Per Lundberg, Räv Skogsberg och Linda Stiernberg. Emma Hernejärvi och Sylvia Hild har bidragit med exempel på olika blot i häftets appendix.

Goderingens samtliga medlemmar har läst, kommenterat och godkänt häftets innehåll.

Stort tack till Samfundet Forn Sed Sverige och Mimers Källas förlag som möjliggjort publicering av blothäftet. Tack till makterna, till er som vi vänder oss i våra blot.

Henrik Hallgren
riksgode

GODERINGEN är en grupp som består av Samfundets godar och gydjor. Goderingen träffas regelbundet för att utveckla och fördjupa samfundets andliga verksamhet.

Gydjor och godar är förtroendevalda personer inom samfundet som har till uppgift att förse medlemmarna med religiös service. Det kan vara allt från livsstegsriter (namngivning, vuxenblivande, bröllop, begravning) och årstidsblot till utbildning i religionen och själavård.

GODERINGEN 2019

Linda Stierberg (riksgydja)
Henrik Hallgren (riksgode)
Sylvia Hild
Per Lundberg
Emma Hernejärvi
Räv Skogsberg
Lars Goldammer

VAD ÄR ETT BLOT?

Den forna seden är inte uppbyggd kring trossystem eller skriftliga dogmer. Istället är det bruket som står i centrum. Det är därför blotet är så viktigt för många hedningar.

Blotet är själva hjärtat i den norröna hedendomen. Det är en ritual där vi genom offergåvor och andra heliga handlingar kommunicerar med de gudar och makter som upprätthåller livet och dess cykler.

Ursprunget till ordet blot är omtvistat men kan möjligen härstamma från ett indoeuropeiskt ord med betydelsen "att öka", "att svälla" eller "att stärka". Och att blota handlar just om detta. I blotet stärker vi våra band till gudarna, till naturen och till våra medmänniskor. Genom symboliska handlingar samarbetar vi med gudarna för att skapa balans. Vi deltar tillsammans med makterna i stärkandet av livskraften och världens ordning.

Blotet har inte som syfte att föra oss bort från världen eller "befria oss" från tillvaron. Tvärtom är blotet inriktat på att föra oss närmare livet, bli mer förtrogna med krafterna i tillvaron och foga in våra liv och gärningar i den helhet som utgörs av naturens skeenden och förlopp. Blo-

tet möjliggör ett levande samtal med solen, jorden, vinden och vattnet. Genom blotet ställer vi oss i harmoni med landskapet.

Den gemenskap med gudarna som vi delar i blotet bygger på ömsesidig respekt, inte underkastelse eller lydnad. Utöver det grundläggande syftet att stärka vänskapen med makterna, kan blotet även ha andra funktioner.

Vi kan ställa frågor till gudarna och be om råd. Vi kan sända önskingar och uttrycka vår längtan. Vi kan uttrycka sådant som tynger hjärtat och hågen. Makterna hör våra ord, bevitnar våra handlingar och kan ge oss hjälp och stöd. Men gudarna är inte några tjänare som gör allt vi ber om.

I den nordiska mytologin skildras vår tillvaro som komplex och det är inte alltid vår egen vilja och förståelse är tillräcklig för att veta vad som är det bästa – för världen, eller ens för oss själva. Det finns också ett myller av krafter och makter i tillvaron med olika syften och inriktningar, som kan styra händelseutvecklingen åt oförutsedda håll. Varken vi eller gudarna är allsmäktiga eller har full kontroll. Därför är och förblir det viktigaste syftet med blotet alltid just själva vänskapen,

BLOTET FÖRR

Snorre Sturlasson skildrar ett blot i Håkon den godes saga i Heimskringla. I sagan berättas att Håkon den gode var på besök under blotfesten hos jarlen i Trøndelag. Så här beskrivs blotfesten:

”Det var forn sed att när blot skulle hållas, då skulle alla bönder komma dit hovet var och föra dit de förråd de skulle behöva medan gästningen pågick. På de gästningarna skulle alla vara med på ölgille. Där slaktades alla slags husdjur och även hästar och allt det blod som kom av detta kallades ”hlaut” och de skålar det förvarades i kallades ”hlauskålar”. Där var också ”hlautkvastar” som var gjorda som stänkvastar och med dem skulle man stryka hela stallen, och hovets väggar både på utsidan och insidan och sedan stänka på människorna. Slaktköttet skulle man koka till människornas glädje. Det skulle vara eldar mitt på golvet i hovet och över dem grytor. Runt elden skulle man bära de fulla hornen och den som ordnade gästningen skulle välsigna fullhornen och all blotmaten. Först skulle man dricka Odens full, för seger och för kungens makt, och sedan Njords skål och Frejs full, för äring och fred. Därefter hade många män för vana att dricka Bragarfull. Man drack

även sina fränders full, de släktingar som hade blivit höglagda och den kallades minne.”

Centralt element som nämns i detta blot är det rituella slaktandet av offerdjuren. Blodet ströks på väggarna och stallen (altaret), och stänktes på människorna. Köttet från offerdjuren kokades och äts och det utbringades rituella skålar. Vi finner en liknande men mer kortfattad beskrivning av ett blot i Hervararsagan som Blot-Sven sågs utföra:

”En häst leddes fram till tinget, högs i stycken och delades ut för att ätas medan offerträdet rödfärgades med blodet”.

Slaktandet och ätandet av offerdjur finns med, liksom strykandet av blod, fast här på ett offerträd, och det nämns inget om stänkande av blod på människor. Inte heller de rituella skålarna finns med i Hervararsagens skildring.

I ”Hyndlas sång” i den Poetiska Eddan berättar gudinnan Freja om konungasonen Ottar att:

“Han har byggt åt mig en harg av sten. Var sten i röset är nu röd som

BLOTET IDAG

Hur ser då de blot ut som äger rum idag, inom Samfundet Forn Sed Sverige? Redan från början vill vi tydliggöra att det inte innehåller djuroffer, rituell slakt eller strykande av blod på den heliga platsen. I våra stadgar står det uttryckligen att ”Vi offrar inte levande djur i ceremonier som arrangeras av samfundet”.

Men kan man verkligen bortse från dessa centrala inslag som djuroffer faktiskt är och ändå hävda att man utövar forn sed? Ja, det menar vi är möjlig. Det är lätt att vi låter de uppseendeväckande bilderna av djurkroppar hängande i träd och strykandet av boskapens blod på hargen skymma sikten för blotets underliggande tillvägagångssätt och dess egentliga syfte. Offrandet av just djur är inte någon kärnpunkt i blotet, menar vi. Det finns många andra sorters offergåvor vi kan dela med makterna, och så var det även i äldre tid.

Inom Samfundet Forn Sed Sverige har vi utformat en ”blotordning” som lyfter fram blotets kärnpunkter. Denna blotordning har tillkommit genom att olika personer och blotlag med lång erfarenhet av blotande fått ge sin syn på hur ett blot går till. Det visade sig finnas en samstämmighet gällande de grundläggande

delarna. Vi har också tagit inspiration från en vers i Hávamál som enligt vissa forskare skulle kunna beskriva en hednisk blotordning.

Vet du, hur du bedja skall?

Veistu, hvé biðja skal?

Vet du, hur du blota skall?

Veistu, hvé blóta skal?

Vet du, hur du sända skall?

Veistu, hvé senda skal?

Vet du, hur du soa skall?

Veistu, hvé soa skal?

Oavsett om tolkningen är korrekt att dessa strofer beskriver en förkristen blotordning eller ej, så har vi i Samfundet Forn Sed Sverige i alla fall funnit det fruktbart att använda det som vår blotordning. Men vi lägger till två delar. Dels en förberedande del – reda – och dels en del som kommer efter själva blotceremonin – att hålla gille. Då får vi sex huvudpunkter för våra blot:

Reda

Bedja

Blota

Sända

Soa

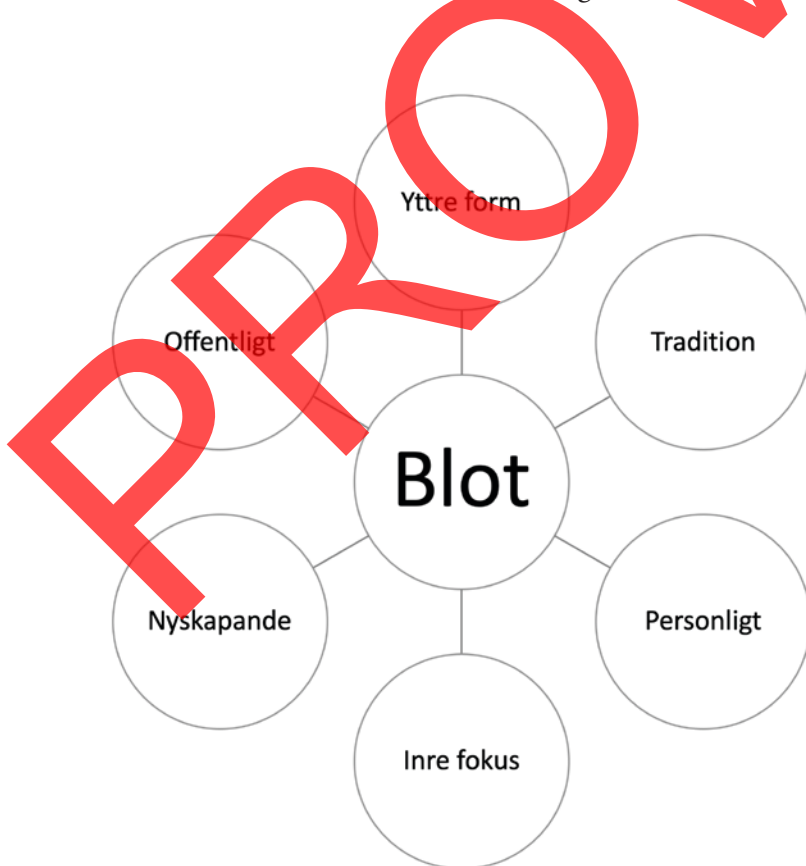
Hålla gille

BLOTETS DIMENSIONER

Vi har nu gått igenom de handfasta grunderna i hur man blotar. Men det finns fler dimensioner av blotandet. Om blotordningen utgör blotets "skelett" så finns det också andra dimensioner som vi behöver förhålla oss till för att blotet skall kunna få kött och blod – så det skapas en levande kontakt med makterna. I detta avsnitt beskrivs sex dimensioner

av ett blot som är viktiga att tänka på. De är parvis relaterade till varandra. Yttre form – inre fokus, tradition – nyskapande samt personligt – offentligt. I alla blot finns dessa sex karaktärsdrag närvarande i någon mån. Men de kan betonas olika mycket och denna betoning är helt avgörande för blotets karaktär och stämning.

VIET – PLATSEN DÄR BLOTET HÅLLS

Heliga platser fanns i förkristen tid utspridda i många olika sorters miljöer. De formade tillsammans ett nätverk av gudomlig närvaro i landskapet. Detta utgör en kontrast mot senare tiders kristendom, där det gudomliga anses avskilt från skapelsen. Om vi överhuvudtaget kan tala om heliga platser i kristendomen så är de i stor utsträckning koncentrerade till kyrkorummet.

Hedendomen ser naturen som helig. Landskapets karaktär och formation manifesterar makternas närvaro. Källor, mossar, vattenfall, gravhögar, bergstoppar och lundar ses som levande, som fulla med kraft. De är också öppningar in till osynliga världar, platser där en kommunikation med makterna kan äga rum. De heliga platserna finns både i det vi idag kallar "vild natur" såväl som i kulturlandskapet och hemma vid gården.

Det namn vi oftast använder för att beteckna en helig hednisk plats är ví. Ett ví är en plats där det utförs blot. På fornsvenska heter det wī och på isländska vé. Ordet är besläktat med verbet viga (på isländska vígja) och tros komma från ett samgermanskt adjektiv *wīhaz. Ett ví är alltså en

plats som är vigd. I gamla ortnamn är ordet ví ofta sammankopplat med ett gudanamn och anger på så sätt vilken gudom platsen är vigd åt. Ort-namnen Frösvi, Frövi, Odensvi och Ullevi är typiska exempel på detta. I Sverige finns åtminstone ett åttio-tal ví-namn där förledet är kopplat till en gud. Viet kan också vara mer generellt – alltså vara vigd till makterna som kollektiv.

Det finns flera andra benämningar på heliga platser. En del av dem känner vi till genom de gamla medeltida landskapslagar som förbjöd hedendom. Gotalagen säger: "Det är därefter, att blot är för alla strängt förbjudna och alla forna seder, som följa med hedendomen. Ingen må åkalla hult eller högar eller hedniska gudar, vi eller stavgårdar." I den medeltida Upplandslagens kyrkobalk kan vi läsa: "Ingen ska blota åt avgudar och ingen ska tro på lund eller stenar".

Här nämns alltså viet tillsammans med andra former av heliga platser. Idag ser vi dessa andra former som undergrupper av ví. De viktigaste skulle kunna beskrivas på följande sätt.